

رسالة محمد

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
مؤسسه آموزش عالی سجاد

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد برق
گرایش مخابرات سیستم

بررسی انواع حملات در واترمارکینگ تصاویر دیجیتال

حامد فرخاری

استاد راهنما:

دکتر اسدپور

چکیده

هم اکنون حفاظت از حق کپی داده های چندرسانه ای دیجیتال به صورت یک موضوع مهم درآمده است. یک تکنیک برای حل این مشکل، واترمارکینگ دیجیتال می باشد که اطلاعاتی را به صورت مستقیم در داخل داده های چندرسانه ای تعبیه و جاسازی می کند. به اطلاعات تعبیه شده واترمارک گفته می شود که بعد از اعمال حمله نیز می - بایست قابل آشکارسازی باشد به این ترتیب واترمارکینگ دیجیتال می تواند برای شناسایی مالک حقیقی رسانه استفاده شود. در سال های اخیر طرح های واترمارکینگ بسیاری پیشنهاد شده است. از میان این طرح ها، آنهایی که برای استخراج واترمارک احتیاج به تصویر اصلی و کلید رمز دارند طرح های واترمارک خصوصی نامیده می شوند. طرح هایی که احتیاج به اطلاعات واترمارک و کلید رمز دارند طرح های نیمه خصوصی و یا نیمه کور نامیده می شوند و در نهایت طرح هایی که برای استخراج واترمارک تنها به کلید رمز احتیاج دارند طرح های عمومی و یا کور نامیده میشوند.

فهرست

فصل اول

مقدمه ۱

فصل دوم

معرفی واترمارکینگ ۳

مقدمه ۴

۱-۲- تاریخچه واترمارکینگ ۴

۲-۲- لزوم استفاده از واترمارکینگ ۴

۳-۲- مقایسه رمزنگاری و واترمارکینگ ۴

۴-۲- کاربردهای استگانوگرافی ۵

۵-۲- کاربردهای واترمارکینگ ۵

۱-۵-۲- واترمارک‌های حق مولف ۵

۲-۵-۲- واترمارک‌های اثر انگشت ۵

۳-۵-۲- واترمارک‌های پخش همگانی ۶

۴-۵-۲- واترمارک‌های حاشیه نویسی ۶

۵-۵-۲- واترمارک‌های مجتمع ۶

۶-۵-۲- واترمارک‌های پنهان سازی داده ۶

۶-۲- ویژگی های واترمارکینگ ۶

۷-۲- استحکام واترمارکینگ ۶

۸-۲- دیسک رمزنگار ۷

۹-۲- ماشین تایپ رمزنگار ۷

فصل سوم

انواع روشهای واترمارکینگ ۹

مقدمه ۱۰

۱-۳- انواع واترمارکینگ ۱۰

۲-۳- تقسیم بندی واترمارکینگ کور و غیرکور ۱۱

۱۲	۳-۳-واترمارک
۱۲	۳-۴- کلید رمز
۱۳	۳-۵- فرم کلی سیستم‌های تعبیه و استخراج واترمارک
۱۴	۳-۶- روش‌های واترمارکینگ تصاویر
۱۴	۳-۶-۱- روش‌های جایگزینی داده
۱۴	۳-۶-۲- جایگزینی در LSB
۱۴	۳-۶-۳- جایگزینی در بیت‌های پریتی
۱۵	۳-۷- روش‌های واترمارکینگ تصاویر در حوزه فرکانس (پردازشهای فرکانسی)
۱۵	۳-۷-۱- دامنه ی DCT
۱۵	۳-۷-۲- دامنه ی DWT
۱۵	۳-۷-۳- دامنه ی DFT
۱۶	۳-۷-۴- روش هیبرید
۱۶	۳-۸- انتخاب فرکانس مناسب برای واترمارکینگ
۱۷	۳-۹- عملیات واترمارکینگ در حوزه فرکانس
۱۷	۳-۹-۱- انتقال بلوکهای تصویر
۱۷	۳-۹-۲- انتخاب ضرایب فرکانس میانی
۱۸	۳-۹-۳- اصلاح ضرایب DCT
۱۹	۳-۱۰- عملیات آشکارسازی در حوزه فرکانس
۲۰	۳-۱۰-۱- تبدیل بلوک
۲۰	۳-۱۰-۲- تولید الگوهای قطبیت
۲۰	۳-۱۰-۳- وارون کردن جایگشت وابسته به تصویر و مبتنی بر بلوک
۲۰	۳-۱۰-۴- معکوس کردن جایگشت شبه تصادفی
۲۰	۳-۱۰-۵- اندازه‌گیری شباهت
۲۲	۳-۱۱- انواع حملات
	فصل چهارم
۲۳	بررسی انواع حملات بر روی واترمارکینگ DCT و LSB
۲۴	مقدمه
۲۴	۴-۱- تصاویر پوش و پیام

- ۲۵ ..... ۲-۴ - حمله‌ی نويز فلفل نمک
- ۳۰ ..... ۳-۴ - حمله‌ی نويز گوسی
- ۳۲ ..... ۴-۴ - حمله‌ی تغيير اندازه
- ۳۵ ..... ۵-۴ - حمله‌ی چرخش
- ۳۷ ..... ۶-۴ - حمله‌ی برش

فصل پنجم

- ۴۱ ..... جمع‌بندی، نتیجه‌گیری و پیشنهادات
- ۴۲ ..... ۱-۵ - جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
- ۴۲ ..... ۲-۵ - مخربترین و کم‌تأثیرگذارترین حملات
- ۴۳ ..... ۳-۵ - پیشنهادات
- ۴۴ ..... مراجع
- ۴۵۴۵ ..... پیوست الف
- ۴۵ ..... برنامه حمله نويز فلفل نمک
- ۴۷ ..... پیوست ب
- ۴۷ ..... برنامه حمله نويز گوسی
- ۴۹ ..... پیوست ج
- ۴۹ ..... برنامه حمله تغيير اندازه
- ۵۱ ..... پیوست د
- ۵۱ ..... برنامه حمله چرخش
- ۵۸ ..... پیوست ه
- ۵۸ ..... برنامه حمله برش

فصل اول

مقدمه

۱

با گسترش روز افزون اینترنت به عنوان محیطی برای انتقال سریع و آسان انواع اطلاعات (صوتی، تصویری، فیلم و غیره) این امکان برای افرادی که خواستار به اشتراک گذاشتن اطلاعات خود هستند به وجود آمده است. با وجود مزایای آن، این گونه انتقال اطلاعات می تواند مشکلات جدی برای مولفانی که نمی خواهند آثارشان بدون اجازه خودشان پخش شود ایجاد کند. به همین دلیل حفاظت از اطلاعات دارای حق کپی امری ضروری است. یکی از بهترین روش ها برای پاسخ گویی به مشکلات فوق نهای نگاری می باشد که دارای کاربردهای زیادی از جمله مخابرات مخفی، زمان بندی پخش برنامه ها، اثبات مالکیت و غیره است. نهای نگاری روشی است که در آن اطلاعات مالک (سیگنال الگو یا نهای شونده) به گونه ای نامحسوس در سیگنال اصلی یا میزبان نهای می شود و به این صورت سیگنال الگو گذاری شده یا نهای نگاری شده ایجاد می شود. این نهای کردن الگو نباید باعث کاهش کیفیت اطلاعات اصلی شود. به اقتضای کاربرد نهای نگاری بصورت های مقاوم، نیمه شکننده و شکننده انجام می پذیرد. در این میان کاربردهای روش های مقاوم از مابقی بیشتر است. همچنین از نقطه نظر آشکارسازی روش های نهای نگاری به سه گونه کور، نیمه کور و بینا تقسیم می شوند. [1]

در ادامه ابتدا به معرفی واترمارکینگ پرداخته و تاریخچه ی آن را بیان می کنیم سپس انواع واترمارکینگ را بیان کرده و انواع رایج حملات از جمله نويز گوسی، نويز فلغل نمک، حمله ی برش، حمله ی چرخش و حمله ی تغییر اندازه را در دو تصویر واترمارک شده یکی به روش LSB و دیگری به روش DCT اعمال می کنیم و پس از آن عملیات آشکارسازی تصاویر را به روش مونت کارلو انجام می دهیم بدین صورت که هر تصویر واترمارک شده پس از اعمال هر حمله چندین بار عملیات آشکارسازی بر روی آن انجام می پذیرد و در هر بار میزان شباهت بین پیام آشکار شده و پیام اصلی محاسبه می گردد همین طور میزان شباهت بین تصویر واترمارک شده و تصویر پوش استفاده شده نیز بصورت مونت کارلو مورد محاسبه قرار می گیرد و در نهایت مقدار میانگین مربوط به چندین بار آشکارسازی و محاسبه ی مقدار شباهت در آن مرحله ثبت می گردد تا در انتها از مقادیر میانگین بدست آمده نمودار مربوطه رسم گردد، البته برای اینکه امکان مقایسه بین دو روش فراهم گردد برای هر حمله ی اعمالی نتایج یک بار بصورت جداگانه و یکبار بصورت یک جا یعنی رسم دو نمودار مربوط به یک حمله بر روی دو تصویر واترمارک شده با دو روش جداگانه بر روی هم ترسیم گردیده است. لازم به ذکر است که تعداد دفعات آشکارسازی در روش مونت کارلو برای هر تصویر ۲۰ می باشد تا ضمن افزایش دقت، صحت مقادیر بدست آمده نیز تضمین گردد. پس از ارائه ی نمودارهای مربوط به شبیه سازی ها نتایج و نتیجه گیری مربوط به هر یک ذکر گردیده و در انتها روش ها و راه کار-هایی نیز بیان شده است.

فصل دوم

معرفی و اترمارکینگ

در این فصل ابتدا به تاریخچه ی مربوط به واترمارکینگ می‌پردازیم و مقایسه‌ای بین واترمارکینگ و رمزنگاری را بیان کرده پس از آن به معرفی دو ابزار که در گذشته برای این عمل ابداع شده بودند می‌پردازیم سپس به معرفی واترمارکینگ تصاویر و روش‌های موجود پرداخته و توضیحاتی را برای هر یک بیان می‌کنیم.

۲-۱- تاریخچه واترمارکینگ

پیدایش واترمارکینگ به سال‌ها قبل حدود ۷۰۰ سال پیش برمی‌گردد. شاید در بسیاری از فیلم‌های قدیمی دیده باشید که نامه ای حاوی متنی معمولی و بدون اینکه شک برانگیز باشد برای شخص مهمی و به صورت محرمانه ارسال می‌شود در صورتی که متن نامه حاوی اطلاعات مهمی نیست و یا حاوی اطلاعات گمراه کننده و غلط می‌باشد و هنگامی که نامه در مجاورت حرارت و یا رطوبت قرار گیرد متنی مهم و سری بر روی نامه آشکار می‌شود، به این روش همین واترمارکینگ است! که امروزه با متد جدیدی به روز شده است. اما این روش و استفاده از کاغذهای واترمارک شده از ۷۰۰ سال پیش توسط دست بشر ساخته می‌شده و مورد استفاده قرار می‌گرفته است. واترمارک‌های کاغذی تکنیک بسیار خوبی برای آن زمان بود که (در کاربرد خاصی نظیر آسیاب) تشخیص بدهند که هر کاغذ آسیاب برای چه کسی است. قدرت قانونی واترمارکها در سال ۱۸۸۷ در فرانسه ثابت و در دادگاه بصورت قانونی برای محاکمه مورد استفاده قرار گرفت، همچنین اولین انتشاراتی که روی استفاده از واترمارک در تصاویر دیجیتال تمرکز کرد در سال ۱۹۹۰ و بعد از آن در سال ۱۹۹۳ بود. کاغذهای واترمارکی که در اسکناس‌ها، در بانک‌ها یا روی تمبرها استفاده می‌شد ایده ی استفاده از واترمارک در داده ی دیجیتال را بوجود آورد. [2]

۲-۲- لزوم استفاده از واترمارکینگ

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های اطلاعات دیجیتال آن است که بسیار راحت تولید می‌شود و قابلیت آن را دارند که تعداد نامحدودی کپی از آن گرفته شود. که این شامل موسیقی، فیلم، عکس و ... می‌شود. بنابراین مشکلات زیادی را با توجه به حفظ مدارک و حقوق تولید ناشی می‌شود. این حقیقت نیازمند تحقیق در باره‌ی راه‌های تعبیه اطلاعات کپی رایت و شماره سریال‌ها و داده است.

پنهان نگاری و واترمارکینگ باعث به وجود آمدن انواع زیادی از روشهای پنهان کردن اطلاعات به طور نیافتنی و یا غیرقابل انتقال در داده می‌شود. پنهان نگاری و واترمارکینگ دو بخش اصلی حوزه‌ی وسیع پنهان سازی اطلاعات هستند.

۲-۳- مقایسه رمزنگاری و واترمارکینگ

هدف اصلی واترمارکینگ پنهان کردن پیام m در داده‌ی d (صوت یا تصویر) است تا داده‌ی جدید d' بدست آید که عملاً توسط انسان غیرقابل تشخیص از d است به طوری که فردی که استراق سمع می‌کند نمی‌تواند وجود m را در d' تشخیص دهد. همچنین گفته می‌شود که هدف رمزنگاری پنهان کردن پیام در ارتباطات یک به یک است، در حالی که واترمارکینگ در ارتباطات یک با چند نفر است. [3]

معمولاً متدهای رمزنگاری نیاز ندارند که امنیت زیادی در برابر حذف یا تغییر پیام پنهان شده، داشته باشند، در حالیکه روشهای واترمارکینگ باید مقابل عملیات حذف و تغییرات پیام بسیار مقاوم باشند.[4]

۲-۴- کاربردهای استگانوگرافی

- ایجاد ارتباطات سری امن در جایی که متدهای پنهان شناسی در دسترس نیست.
- در بعضی شرایط مثل کاربردهای ارتش برای ارتباطات محرمانه.
- در کاربردهای پزشکی، در تصاویر پزشکی از پنهان نگاری بسیار استفاده می شود.

۲-۵- کاربردهای واترمارکینگ

کاربرد عمده‌ی واترمارکینگ در وجود آوردن مدرک حق مالکیت اسناد دیجیتال است. [5] سایر کاربردها:

- ۱- واترمارک‌های حق مولف^۱
- ۲- واترمارک‌های اثر انگشت^۲
- ۳- واترمارک‌های پنخس همگانی^۳
- ۴- واترمارک‌های حاشیه نویسی^۴
- ۵- واترمارک‌های مجتمع^۵
- ۶- واترمارک‌های پنهان سازی داده^۶

۲-۵-۱- واترمارک‌های حق مولف

تصاویر را با اطلاعاتی از قبیل مالک یا سازنده‌ی آن مارک دار می‌کنیم. هم‌چنین جستجوی تصویر در رشته ویدئویی ساده‌تر می‌شود. نوعاً این واترمارک‌ها باید خیلی قوی باشند و می‌توانند قابل رؤیت یا غیرقابل رؤیت و عمومی یا خصوصی باشند.

۲-۵-۲- واترمارک‌های اثر انگشت

برای پیگیری و ردیابی کردن کپی‌های یک تصویر به کار می‌رود. هم‌چنین می‌تواند عامل یک فعالیت جاسوسی را شناسایی کند و سخت افزار احراز هویت را فعال می‌کند. معمولاً غیر قابل رؤیت و خصوصی است و باید بسیار قوی باشد.

---

¹ Copyright Watermarks

² Fingerprint Watermarks

³ Broadcast Watermarks

⁴ Annotation Watermarks

⁵ Integrity Watermarks

⁶ Data Hiding Watermarks

۲-۵-۳- واترمارک‌های پخش همگانی

برای جلوگیری از کپی شدن رسانه‌ها به کار رفته و برای وسیله‌های سخت‌افزار و نرم‌افزاری حفاظت کپی رایج ایجاد می‌کند. همچنین از جعل پول رایج، گذرنامه، گواهینامه و... جلوگیری می‌کند. اغلب اوقات غیرقابل رؤیت و عمومی است و باید بسیار قوی باشد. در بعضی شرایط خاص قابل رؤیت است (مثلاً در زیر نوع خاصی از نور).

۲-۵-۴- واترمارک‌های حاشیه نویسی

این واترمارک‌ها غیرقابل رؤیت و عمومی هستند و باید تا حد امکان قوی باشند.

۲-۵-۵- واترمارک‌های مجتمع

اطمینان می‌دهد که یک تصویر تغییر پیدا کرده یا حداقل روشن می‌کند که از زمانی که اصل آن ساخته شده، تغییر کرده است. این واترمارک‌ها نوعاً بسیار شکننده هستند به طوری که حتی تغییرات بسیار کوچک در تصویر تغییرات شدیدی در واترمارک تولید می‌کند. می‌توانند قابل رؤیت یا غیرقابل رؤیت باشند و همچنین عمومی یا خصوصی باشند، اما همیشه بسیار شکننده‌اند.

۲-۵-۶- واترمارک‌های پنهان سازی داده

برای این منظور استفاده می‌شود که اطلاعات سری یا پنهانی را در یک تصویر مخفی کند. می‌تواند برای افزایش امنیت رمزگذاری شود. همیشه غیرقابل رؤیت است و باید بسیار قوی باشد. با توجه به سناریوی مورد استفاده می‌تواند خصوصی یا عمومی باشد.

۲-۶- ویژگی‌های واترمارکینگ

یک راه حل قدرتمند برای ادعای حق مالکیت یک اثر آن است که از واترمارکینگ استفاده کنیم، که درون داده پنهان می‌شوند و چنین ویژگی‌هایی دارند [6]:

(۱) غیر قابل حذف شدن توسط هکرها هستند.

(۲) به طور ادراکی غیرقابل دیدن هستند، بدین معنی که می‌توانند به گونه‌ای ساخته شوند که توسط چشم تشخیص داده نشوند.

(۳) به طور آماری غیر قابل کشف هستند.

(۴) مقاوم در برابر فشردن سازی پراتلاف هستند (منظور فشردن سازی به فرم JPEG).

(۵) مقاوم در برابر دستکاری‌های تصاویر و عملیات پردازش هستند (مثل کپی کردن و...).

۲-۷- استحکام واترمارکینگ

استحکام^۱: هرچه اطلاعات بیشتری در تصویر ذخیره کنیم استحکام کمتری خواهد داشت که البته در هر تصویر ظرفیت محدودی از اطلاعات را می‌توان پنهان کرد. در استحکام این عوامل نیز مؤثر هستند:

^۱ Robustness

سیگنال به نویز^۱ که یکی از معیارهای دیداری مبتنی بر پیکسل است و عامل دیگر خصوصیت ادراکی است که استفاده از مناطقی که تضاد رنگی زیادی ندارند مد نظر می‌باشد.

برای داشتن استحکام باید نسبت به موارد زیر مقاوم باشد: فشرده سازی، تبدیلات هندسی (تقارن افقی یا عمودی، چرخش^۲ کردن، بریدن^۳ و تغییر اندازه)، تکنیک‌هایی نظیر تیز کردن^۴، اعمال فیلتر پایین گذر^۵، تغییرات هیستوگرام^۶ و نویز.

دو نمونه از وسایلی که در گذشته برای رمزنگاری و واترمارکینگ استفاده می‌شدند در ادامه آورده می‌شوند.

۲-۸- دیسک رمزنگار

شکل ۲-۱- دیسک رمزنگار [13]

به نظر وسیله ساده‌ای می‌آید. دو صفحه چرخان که روی هر کدام حروف انگلیسی نوشته شده است. از آن برای نوشتن پیام‌های رمزنگاری استفاده می‌کردند و برای باز کردن رمز باید صفحات را در مکان مناسب قرار داد. مثلاً در این تصویر $G = M$ است. به نظر شکستن رمز آسان می‌آید اما جاسوس‌ها پیام‌ها را به زبانی غیر از انگلیسی می‌نوشتند! بنابراین اول باید می‌دانستید که پیام به چه زبانی نوشته شده است و همین کار را بسیار سخت می‌کرد. اما روش دومی که از رمزنگاری بیان خواهیم کرد در جنگ جهانی دوم توسط آلمانها بکار گرفته شده است.

۲-۹- ماشین تایپ رمزنگار

---

¹ SNR

² Rotate

³ Crop

⁴ Sharpening

⁵ Low pass Filtering

⁶ Histogram Modification

شکل ۲-۲- ماشین تایپ رمزنگار [13]

این روزها انواع روش‌های رمزنگاری و الگوریتم‌های پیچیده برای این کار وجود دارد. اما در جنگ جهانی دوم از کامپیوترهای امروزی خبری نبود. این ماشین تایپ مخصوصی است که آلمانی‌ها اختراع کرده بودند. آنها می‌دانستند که ارسال پیام‌ها از طریق بیسیم به صورت رمزنگاری نشده کار خطرناکی است. بنابراین، این دستگاه را ساختند. آنها پیام را به راحتی روی آن تایپ می‌کردند و پیام نوشته شده توسط یک بخش الکترونیکی به رمزهای مخصوص تبدیل می‌شد و آنها متن کد شده را ارسال می‌کردند. آلمانی‌ها تصور می‌کردند که این الگوریتم غیر قابل شکستن است. در حالی که در آن طرف متفقیان آن را شکسته بودند و پیام‌های آلمان‌ها را می‌خواندند.

نکته در اینجا است که آلمان‌ها در جنگ جهانی دوم هم اطلاعاتی که از طریق شبکه‌های بیسیم منتقل می‌شد را رمزنگاری می‌کردند اما هنوز خیلی از کاربران فعلی اینترنت شبکه بیسیم‌شان را همینطور بدون رمزنگاری مناسب رها کرده‌اند.

فصل سوم

انواع روش‌های واترمارکینگ

۳

در این فصل انواع روش‌های واترمارکینگ تصاویر به همراه توضیحات مربوط به آنها ذکر خواهد شد و همچنین چند نمونه از کاربرد واترمارکینگ نیز بیان خواهد شد.

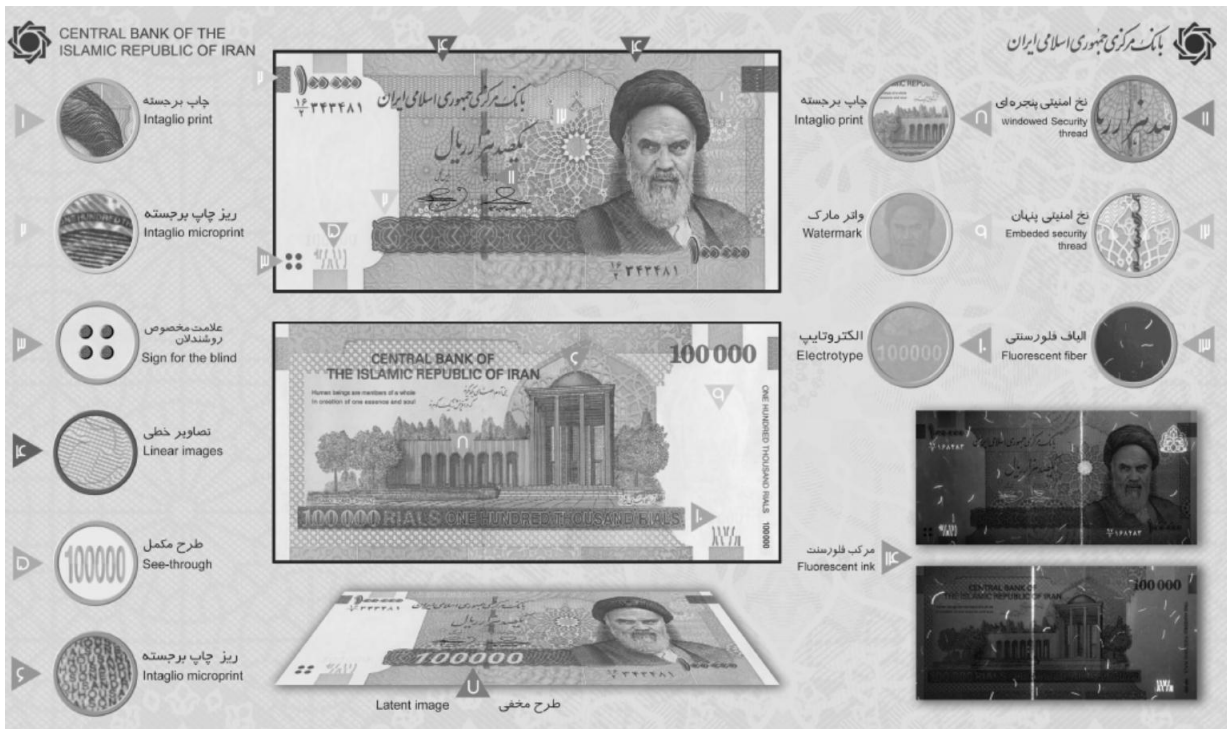
۳-۱- انواع واترمارکینگ

یک روش برای تقسیم بندی انواع واترمارکینگ دو نوع آشکار یعنی قابل رویت و غیر قابل رویت می باشد. [7] حال اگر بخواهیم به زبان خیلی ساده توصیفی از واترمارکینگ داشته باشیم می‌توانیم بگوییم که واترمارکینگ در واقع قرار دادن یک دیتا در داخل دیتای دیگر است. در نوع قابل رویت واترمارکینگ تصاویر، دیتای اول به صورت یک ماسک شفاف بر روی دیتای دوم قرار می‌گیرد. در این نوع بیشتر در اسناد PDF و یا تایپی و یا عکس‌ها و معمولاً " به صورت مایل در همه ی صفحات سند قرار داده می‌شود تا امکان کپی برداری غیرمجاز مطالب بسیار کاهش یابد. نمونه‌ای از این روش همین کلمه‌ی واترمارکینگ است که در شکل ۳-۱ آمده و می‌تواند در تمام صفحات بصورت مورب و کم رنگ قرار داده شود.

شکل ۳-۱- واترمارکینگ قابل رویت در اسناد

اما در روش واترمارکینگ غیرقابل رویت از تکنیک‌هایی استفاده می‌شود که تشخیص داده‌ی واترمارک شده به راحتی امکان پذیر نباشد و روش‌های مختلفی برای این امر وجود دارد که به تفصیل در ادامه آورده می‌شود. مثالی دیگر استفاده از واترمارکینگ قابل رویت برای افزایش ضریب امنیتی در اسکناس‌ها و چک پول‌ها:

شکل ۳-۲- موارد امنیتی اسکناس ۱۰۰۰۰۰ تومانی و استفاده از واترمارکینگ قابل رویت در آن [14]

همانطور که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌شود در بخشی که با شماره‌ی ۹ مشخص گردیده است از واترمارکینگ مرئی برای افزایش ضریب امنیتی اسکناس استفاده شده است.

۳-۲- تقسیم بندی واترمارکینگ کور و غیر کور

تقسیم بندی سیستم‌های واترمارکینگ بر اساس نوع ورودی و خروجی بدین ترتیب است [8][9]:

(۱) واترمارکینگ غیر کور خصوصی^۱:

طرحهایی که برای استخراج واترمارک احتیاج به تصویر اصلی و کلید رمز وجود دارد طرح های واترمارک خصوصی نامیده می شوند .

در این جا برای استخراج یا یافت واترمارک به اصل داده ی نقاب^۲ نیاز دارند.

- نوع اول از این سیستم‌ها از داده‌ی نقاب اصلی برای استخراج واترمارک و تشخیص آن که واترمارک‌ها در کجای داده وجود دارد، استفاده می‌کند.

- نوع دوم این سیستمها یک کپی از واترمارک تعبیه شده نیاز دارد و فقط می‌تواند بگوید که آیا داده‌ی پنهان نگاری شده حاوی واترمارک هست یا نه!

(۲) واترمارکینگ شبه کور^۳:

¹ Private Non-blind Watermarking

² cover-data

³ Semi-private (semi-blind) Watermark

طرح هایی که احتیاج به اطلاعات واترمارک و کلید رمز دارند طرح های نیمه خصوصی و یا نیمه کور نامیده می- شوند. این سیستم از داده ی نقاب اصلی برای جستجو استفاده نمی کند بلکه فقط وجود یا عدم وجود واترمارک را پاسخ می دهد (این برنامه های کاربردی برای شهادت دادن در دادگاهها به کار می رود).

۳) واترمارکینگ کور عمومی^۱:

در نهایت طرح هایی که برای استخراج واترمارک تنها به کلید رمز احتیاج دارند طرح های عمومی و یا کور نامیده می شوند. در این جا نه داده ی نقاب و نه واترمارک تعبیه شده برای استخراج لازم نیستند. روشهای مختلفی برای واترمارک وجود دارد که بعضی از آنها از تکنیک های کد کردن و بعضی از حوزه فرکانسی استفاده می کنند. در بیشتر روشها واترمارک یک رمز یا یک عدد تصادفی است که از دنباله ای از بیتها تشکیل شده و فقط توسط «نظریه جستجو» می تواند یافت شود. بر اساس این نظریه در فاز تطبیق، تصویر اصلی از تصویر مورد سؤال تفریق شده و شباهت بین حاصل تفریق و واترمارک خاصی محاسبه خواهد شد.

۳-۳- واترمارک

واترمارکینگ دیجیتال اطلاعاتی را به صورت مستقیم در داخل داده های چندرسانه ای تعبیه و جاسازی می کند. به اطلاعات تعبیه شده واترمارک گفته می شود که بعد از اعمال حمله نیز میبایست قابل آشکارسازی باشد (البته منظور حمله در اینجا مجاز و با داشتن کلید و .. است که توضیح داده خواهد شد) به این ترتیب واترمارکینگ دیجیتال می تواند برای شناسایی مالک حقیقی رسانه استفاده شود.

در واترمارکینگ تصویر دو گزینه متفاوت برای نمایش و استفاده واترمارک وجود دارد. در گزینه اول واترمارک معمولاً دنباله ای از اعداد حقیقی تصادفی با توزیع نرمال (میانگین صفر و واریانس یک) می باشد این نوع واترمارک به آشکارساز اجازه می دهد تا به صورت آماری وجود و یا عدم وجود واترمارک را در تصویر مشخص نماید. در گزینه دوم، واترمارک یک تصویر است که در تصویر میزبان درج می شود و نمایانگر آرم یک کمپانی و یا دیگر موارد حق کپی می باشد در این نوع واترمارکینگ، آشکارساز واترمارک را به طور کامل بازسازی می کند و کیفیت دیداری آن را با استفاده از معیار مناسب بازسازی میکند.[2]

۳-۴- کلید رمز

کلید کاربر به عنوان رمزی است که می تواند فرایندهای مختلف پنهان سازی را با استفاده از تکنولوژی مشابه انجام دهد. بعلاوه یک کلید کاربری به عنوان یک پارامتر در طول گامهای استخراج واترمارک به کار می رود.[2][3] در این جا یک کلید کاربری باید موارد زیر را تعریف کند:

۱- جستجوی الگوی تولید کننده ی اعداد شبه تصادفی:

موقعیت اولیه ی جایگشت شبه تصادفی باید تعریف شود.

۲- انتخاب ضرایب فرکانسهای میانی:

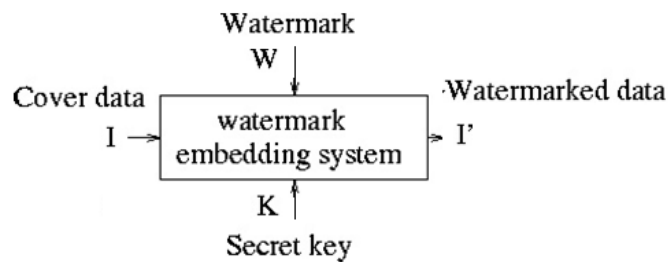
¹ public blind watermarking

تعداد ضریب فرکانس میانی باید از بین ضرایب DCT برای هر بلوک جدا شود که در کلید کاربری ضرایبی که قرار است پردازش شوند باید مشخص شود.

۳- نگاهت ضرایب انتخاب شده به بلوکهای کاهش یافته:

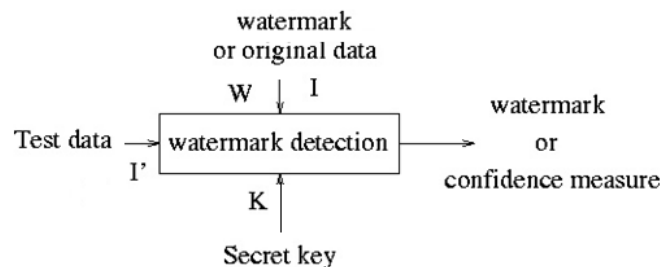
روشهای مختلفی برای این نگاهت وجود دارد. چگونگی این نگاهت باید توسط کلید کاربری مشخص باشد.

۳-۵- فرم کلی سیستمهای تعبیه و استخراج واترمارک

شکل ۳-۳- فرم کلی سیستمهای تعبیه واترمارک [10]

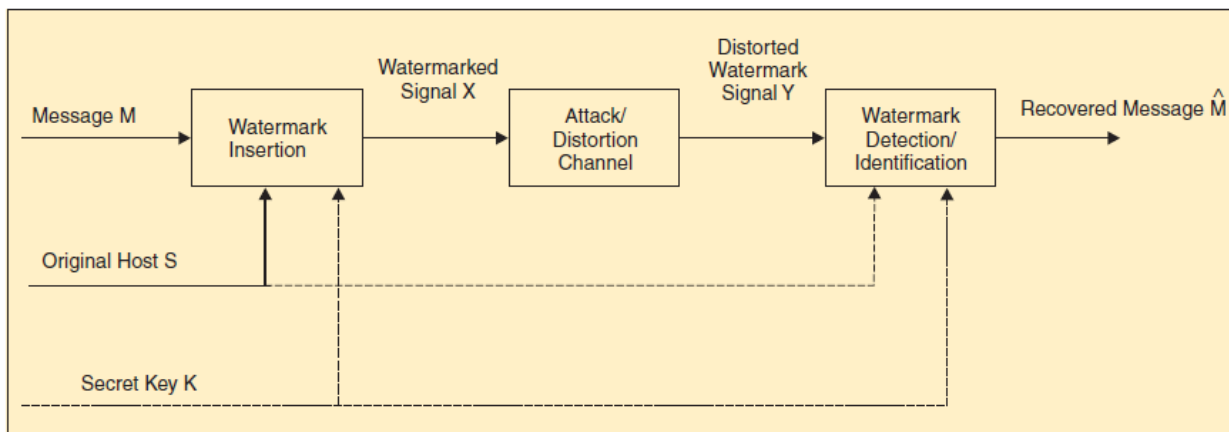
ورودی سیستم واترمارک، داده‌ی نقاب و یک کلید^۱ است که ممکن است عمومی^۲ یا سری^۳ باشد. خروجی داده‌ی واترمارک شده است (کلید برای ایجاد امنیت به کار می‌رود).

شکل ۳-۴- فرم کلی سیستمهای استخراج واترمارک [10]

ورودی این سیستم داده‌ی واترمارک شده، کلید عمومی یا سری است و بسته به متد به کار رفته داده‌ی اصلی هم به عنوان ورودی لازم است. خروجی داده‌ی واترمارک شده است یا ممکن است ضریب اطمینان باشد که نشان می‌دهد چقدر احتمال دارد واترمارک داده شده در داده‌ی مورد بررسی وجود داشته باشد. [10]

¹ key
² public
³ secret

شکل ۳-۵- بلوک دیاگرام سیستم واترمارکینگ [10]

در شکل ۳-۵ بلوک دیاگرام سیستم واترمارکینگ آورده شده است که در بخش نخست عمل واترمارکینگ انجام می-شود و پس از عبور از کانال و اعمال حملات مختلف و نویز در بخش گیرنده عملیات آشکارسازی انجام می-گردد.

۳-۶-۲- روش‌های واترمارکینگ تصاویر

در این بخش روش‌های مختلف واترمارکینگ تصاویر به همراه توضیحات مربوطه آورده می-شود.

۳-۶-۱- روش‌های جایگزینی داده

در روش‌های جایگزینی داده، بیت‌های واترمارک در بیت‌های کم ارزش تصویر جایگذاری می-شود. با وجود اینکه این متد بسیار ساده و غیرقابل رویت است اما بسیار حساس و شکننده می-باشد. [10]

۳-۶-۲- جایگزینی در LSB

هر یک از $R_1, G_1, B_1, \dots, R_N, G_N, B_N$ ها به صورت دنباله از بیت‌ها می-باشد که برای جاسازی بیت‌های پیام در تصویر از کم ارزش‌ترین بیت^۱ هر یک یا بعضی از R و G و B ها استفاده می-کنند. یعنی LSB بلوک باینری با بیتی از پیام سری جابجا می-شود البته متدهای مختلف واترمارکینگ در این بخش متفاوت هستند (انتخاب LSB همه یا بعضی از بلوک‌ها). [12]

۳-۶-۳- جایگزینی در بیت‌های پریتی

در این روش اگر بیت توازن از بلوک تصویر برابر با بیت متناظر آن در پیام باشد این بلوک دست نمی-خورد در غیر این صورت یکی از بیت‌هایش تغییر می-کند. در این روش تغییرات ناشی از واترمارک کردن پیام در تصویر کمتر می-شود ولی همان طور که بیان شد این روش نیز بسیار آسیب پذیر است. [10]